

تاریخ عثمانی انجمنی

۱ بیان
۱۳۳۲

بدنجمی سنہ
نومبر ۳۷

مجموعہ سی

سلطان سليمان قانونينك موڪ سنه لرنده

استانبولك اصول اعاشه واحوال تجاريه سي

(ديوان هاپونك غير مطبوع وثائقته نظراً)

استانبولك اعاشه ايشلرني حكومت درعهده ايتمشدى . شهره لزومى اولان بغدادى ، ات وارزاق روم ايلي شهرلرى ايله مرمره سواحلندن وقره دكز ياليرندن ، برنج ومرجك مصردن ، ياغ كفه دن جلب اولونوردى . رودوسجق ، مرمره ساحلنده اك مهم تجارت مركزى ايدى ؛ استانبولك اعاشه سنى اك زياده مرمره ساحلرنده كى اسكله لر تايمين ايدردي .

حكومت كرك استانبولده وكرك ولايتلرده بغدادى فيئانلرني تعيين ايدر ، فرونلره مخصوص اونلر طخاللر واسطه سيله تايمين ايديلردى . بعضاً قحط اولان ولايتلرده بغدادى وحبوبات فيئانى آرتاردى . اوزمان فيئان مثله نه حكومت مداخله ايدردى . ۹۷۲ ده مصرده قحط اولديغى زمان بغدادى وياقله فيئانى آرتمش ، ديوان هاپوندن مصر بلكر بكيسى ايله دفتردارينه آتيده كى حكم كوندرلمشدى :

مصر بلكر بكينه ودفتردارينه حكم كه

ديار مصر يه ده بوييل قحط اولوب نرخ روزى اوزره بغدادك اردبى (۱) التمش پاره دن زياده به ايكن ميرى انبارك بغدادينه اونوز پاره نرخ تعيين وهر هفته كفايت قدرى چيقاريلوب طخاللره ويريلوب وبوندن ماعدا ايلان اسكله سته دنى هر هفته بيك اردبى بغدادى كوندريلوب اللبشر پاره به ساتلوريمش . مع هذا اسكله مزبورده بغدادك اردبى تمش اكسر وبقلاذك اردبى قرقر پاره به ساتلور ديواستامخ اولندى . خصوصاً انبار خاصه نك متوفى تركه سى اوليوب بونجه

(۱) مصر كيله سى . بكرمى درت صاغ ننه آلور .

امریاہ و ذخیرہ خوارلرہ ویرلدوکندن غیرى بعض مقاطعاتی تقاوی ایدر انبار خاصه نك احوالی ضعیف اولمق لازم کلزمی . فی الواقع ولایت مزبورده بغدادیک نرخی التمش پاره دن زیادہ ایکن طخاللرہ اولقمدار پاره یه ویرلمش ایسه ویلان اسکله سنده تمش اکثره ساتلورکن الیشر پاره یه فروخت اولنورسه مال میری به حال غدر و تقصیر اولمش اولور . یکی سنه نك ترکه سندن ویرلیوب اوچ سنه نك ترکه سندن ویرلدوکی بغدادیک برر التونه ویاخود قرق بشر پاره یه ویرلمک کورک ایدی . بیوردوم که واریمق انبار خاصه احوالته کرکی کی مقید اولوب کوره سن . فی الواقع یکی سنه نك ترکه سندن اولیوب اوچ سنه نك ترکه سندن فروخت اولنورسه فی بعد قرق بشر پاره یه نهایت قرق پاره یه ویرله که برر التون اولوب رعایایه سمت معیشت و خزائنه مصره ضرر مرتب اولمق لازم کلیه و انبار خاصه ده دوقه کین زاده مانندن قالمش دھوکی بغدادی وار ایدی . اول بغدادی شمیلر قلعه خلفنه ویرلمش و شمدی ویرلمک قابلیتی بوقه ساتله سنک محلی دکلمی در . بیچون انبارده تأخیر اولنور . کرکدرکه ذکر اولنان بغدادی تأخیر ایتوب احتیاج اولان مملکتہ طاغدوب بهاسیلہ الانلرہ فروخت ایدوب فرصتین فوت ایتوب انبارده قالبوب ضایع وتلف اولمہ سندن احتیاط ایلیه سن . فی ۲ جادی . الاول ۱۹۷۲ .

بعضاً بغدادی استانبوله ده نادراً کلیردی . اکثریا مطره بازلر بغدادی اناطولیدن روم ایلینه ، روم ایلیندن آناطولی یه سنداللرله قاچیردلر ، مرمره حوضه سنده قاچاقچیلق ایدرلر ، بغدادی اجنیلرہ ساتارلردی . حکومت بوکا مانع اولمق ایچون محلی قاضیلرینه قطعی امرلر کوندیردی . بغدادی تدارکی بو صورته تأمین ایدلدیکی کبی اھالینک اعاشه سی ایچون عمارت عامرہ لردہ مدخر بغدادین ده ویریلیردی . برسنه استانبوله بغدادی غایت آزالمش ، استانبول کیله سی قرق بش ، حتی اللی ، آرپه اون آچپه چیقمشدی . حکومت بوکا چاره اولمق اوزره درامه وزیرنه قاضیلرینه امرلر یازمش ، عمارت عامرہ ده اوقاف ترکه سندن تمش (مد) ارزاق ویرلمه سی تنیبه ایتشدی (۱) .

(۱) دیوان هایون میسه دفتری ، نومرو ۶ ، ص ۴۳۵ - (مد) بطنان نوعندن براولچک .

استانبول ارزاقی ولایتلردن تأمین ایدیلیدی . فقط ادریه مطره بازلرک طعمی بوزندن شهرده ارزاق صقیندیسی چکیلیدی . مطره بازلر ، سپاهیلر و رعایا ذخیره بی دها عالی فئاتلرله خارجه صاعق ایچون درانبار ایدرلر ، استانبوله کوندرمک ایته مزلردی . اوزمان حکومت محلی قاضیلرینه امرلر یازار ، عمارت خرچندن فضله کرک مطره بازلر ، کرک سپاهیلر و رعایا النده بولونان ذخیره بی نرخ روزی اوزره ساتین آلیر ، رنجیر کیلریله منتظماً استانبوله نقل ایدردی :

« سلوری قاضینه حکم که

حالیاً محروسه استانبوله ترکه (۱) باینده مضایقه اولغین بیوردومکه ... وصول بولدده اصلاً تأخیر ایتموب تحت قضا کده اگر مطره بازلرده وسایر رعایاده درانبار اولمش ترکه وارایه اگر مطره بازلرده و اگر رعایاده ساحلری و یاخود وکیللری ایله محروسه مزبوره به ترکه کتورمک ایچون واران کیلره نرخ روزی اوزره بیع اندیروب کیلرینه تحمیل ایدوب محروسه مزبوره به کوندره سن . خصوص مزبور محل اهتمامدر . بوخصوصی کتبه اعتماد ایتموب کندک بالذات تحت قضا کی یوقلیوب کوروب ترکه مطربازده و اگر سایر رعایاده در هرکیمک ترکه سی بولور ایسه کندی معیشتلری و زراعت ایچون کفایت مقداری قیوب داخی زیاده سن اصم اوزره ترکه ایچون وارنلره نرخ اوزره بیع اندورهن . شوبله که بوباده اهمال ایدوب و یاخود کتبه حایت ایندیره سن سکره تحت قضا کده مطربازلرده وسایرده درانبار اولمش ترکه بولنه اصلاً عذرک مقبول اولق احتمالی اولیوب معاتب اولمک مقرر بلوب اکه کوره مقید اولهن . اما کی جیلر دخی بوپهانه ایله ترکه ساحلرین تضییق ایتموب نرخ روزی اوزره اچهلرین بالتام ادا ایدرک ترکه تحمیل ایدوب کیلرکفه جابنه الوب کتمک احتمالی اولیوب نه مقدار ترکه قویوب و کیمک کیلرینه تحمیل اولنوب و هرکی ایله مقدار ترکه کوندرلرکن یازوب مذکور ایله بلدرهن . فی ۳ ربیع الاول ۹۶۸ .

* کلیولی قاضینہ حکم کہ

محروسہ استانبولہ ذخیرہ خصوصندہ مضایقہ اولغین اگر حاصلردہ واکر
 اوقافندہ واکر سایر رعایادہ بولنان یرده نرخ روزی اوزرہ النوب میری ترکہ
 نولون ایله سایر رعایادن النان ترکہ بی محروسہ مزبورہ ذخیرہ سیچون واران
 کیجیلرہ سی جازی اوزرہ الدرہب معجلاً ارسال اولنمہ سن امر ایدوب بو بایدہ
 خاصہ قافانجیلر کتخداسی خلیل زیدقدرہ باش تعیین اولنوب بیوردوم کہ اصلا
 تأخیر ایتیوب بو خصوصہ بالذات مشارالیلہ مباشرت ایلوب اگر اجہ اوواسی
 حاصلاندن وقارین آباد واون شہ وسیرم سورکنلری حاصلرندہ وبولایر اوقافی
 ترکہ سندن عمارت خرچندن زیادہ مقدار ترکہ وار ایہ وانلردن ماعدار رعایادہ
 وسایر مطربازدہ وسایہی دہ مقدار درانیار ترکہ وار ایہ جہ سن یازوب دفتر
 ایدوب داخی حاصلر ترکہ سن نولون ایله میری کیلرہ تحمیل ایدوب وسایر رعایادہ
 بولنان ترکہ لری داخی محروسہ مزبورہ ذخیرہ سیچون واران رنجبر کیلرینہ نرخ
 روزی اوزرہ الدرہب بروجہ استعمال بولکدوب محروسہ مزبورہ ارسال
 وکتہ یہ عناد ابتدیرمہ سن . خصوص مزبور محل اہتمامدر . اکہ کورہ مقید
 اولوب حاصلردن مقدار ترکہ بولنوب و اوقافدن مقدار آلنوب سایر سپاہی
 ورعایا ومطربازلردہ مقدار ترکہ بولور نولون ایله مقدار ارسال اولنور وسایر
 رعایادن واران کیلرہ مقدار ترکہ الدرہب ارسال اولندوغن وکیمک کیلریلہ
 کوندرلدوکن مفصل دفتر ایدوب کوندرہ سن کہ اکہ کورہ سبج اولنہ . بو بایدہ
 تمام دقت و اہتمام ایدوب اہمال و مساہلہ دن زیادہ حذر ایدہ سن . انوک کبی
 اگر اہالیدہ واکر اوقافندہ وسائر دہ درانیار اولمش ترکہ اولوب ورمکدہ
 عناد ایدرلر ایہ اسلری ایله یازوب بلدرہ سن اما رعایانک کفدو معیشلری
 وزراعلریچون کفایت مقداری ترکہ قیوب اندن زیادہ الوب تضییق ایتہ سن
 وبوبہانہ ایله کفایت مقدارندن زیادہ الیقومقدن حذر ایدہ سن . فی ہ ربيع الاول ۹۶۸

* تکفور طافی قاضیلرینہ حکم کہ

حالا قصبہ ردوسجقہ بعض سپاہیلر وغیر کمنہلر ترکہ الوب درمحزن
 ایدوب ومن بعد داخی اطرافدن کلان ترکہ استانبول ذخیرہ سیچون واران کیلرہ
 الدرہب کاندولر الوب مطربازلر اتدوکلری استماع اولندی . امدی محروسہ
 مزبورہ ذخیرہ سی اہم مہماتنددر . بیوردوم کہ درکام معلام بیکچری بلوک
 باشلرندن مصطفی نام قولوم واردوقدہ بو خصوصہ بالذات مقید اولوب قصبہ
 مزبورہ درمحزن مقدار ترکہ وار ایہ اگر سپاہینکدر وغیر کدر ہر کیمک

اولورسه اولون صاحبینه اصلا تملل و نزاع ایتدیرمیوب محروسه استانبول ذخیره سیچون واران کیلره نرخ روزی اوزره بیع ادروب محیه مزبوره ذخیره سیچون ارسال ایلیه سن و بمقدار ترکه بیع اولدوغک و قننی رئیسک کینه تحمیل اولنوب کوندردوکن یازوب دفتر ایدوب قره دن سده سعادته کوندرسن که کلان کیلردن دفتر موجنبه طلب اولنوب اول بهانه ایله دریابه و خارجه خلاف امر ترکه ویرلک احتیالی اولیه و من بعد کرکی کبی تنیه و تأکید ایلیه سن که اگر سپاه طاشکسیدر وغیریدر خارجدن قصبه مزبوره کلان ترکه بی درمعزن ایتک ایچون ادرمیوب استانبول مهی ایچون واران کیلره نرخ روزی اوزره ادروب خلاف امر کسته یه اش ایتدیریه سن . اسلمیانلر هرکیم ایسه یازوب عرض ایلیه سن که امرمه مخالف وضع ایدنلرک حققرندن کلنه . شویله بلش اوله سن . فی ۱۳ جمادی الاول ۹۷۲ «

« کوملجنه قاضینه حکم که

مکتوب کوندروب تحت قضا کزده محروسه استانبول ذخیره سیچون ترکه ویرلکه اهالی ولایت مضایقه لازم کلدوکن بلدرمش سز . اندن غیری سده سعادته کلان کسنلر داخی بعض مطربازلر ترکه الوب درانبار ایدوب ایالته مضایقه وردوکلرین بلدردیبلر . امدی محروسه مزبوره تک داخی ذخیره خصوصی اهم مهیاتندیر . بیوردوم که حکم شریف واجب الاتباعم وصول بولدقده محروسه مزبوره ذخیره سیچون اولان ترکه یه کسه مانع اولیه . اما مطربازلره ترکه ادرمیوب درانبار ادروب مضایقه ادرمیوه سز . محتاج عرض اولانی یازوب بلدره سز و بعدالنظر بو حکمی رعایا اللرنده ایضا ایدوب علامت خیرینه اعتماد قیلا سز . فی ۲ رجب ۹۶۷ «

« استانبول قاضینه حکم که

مکتوب کوندروب محروسه استانبولده اولان بقال طایفه سی کلوب محروسه مزبوره کلان قسندن پرنج وروغن ساده وچراق یاغی وچرویش یاغی و زیت یاغی و شیروغن و عسل وطلوم پنایری و باصدرمه و بادم و نحوود و قیسی بی قدم دن بقال طایفه سی صانه کلوب حالیا حصاردن طشره دکانلری اولان کسه لردن مطربازلر دکانلری ایچنده وغیرنده محزنلره وضع ایدوب معوره مزبوره کلان ذخیره بی ذکر اولنان محزنلرده ساقلیوب کیجده و کوندوزده خفیه کیلر ایله

اطرافہ پراکنده آتمک ایله ذخیره نك قلتته و نر خك زیاده اولسنه باعث اولورلر .
 حین قضاده نر خ دن زیاده ساتانلر اول مقوله کسنه لردرد بدکترنده تجسس اولنجق
 فی الحقیقه بقال اولیان کسنه لر اولوب ذکر اولنان ذخیره بی داخل سورده اولان
 بقال طایفه سی ساتوب غیریلر منع اولندوغی تقدیرجه مضایقه اولماز ایدی . واقع
 حالی عرض ایدیور دیو تقریر کلام آندکارنده لیل مرقومده حقیقت حال تفحص
 اولندقدہ ایلدکلی تقریرلرینه مطابق خبرویر دکترین بلدرمش سز . بیوردوم که
 قدیم دن اولکیلانه مغایر کسنه ایش اتدریه سز . فی ۲۵ رمضان ۹۶۷ ه .

استانبولک اعاشه سنده اک مهم مسئله ات تدارکی ایدی . قویون
 تدارک اولوناجق محللره جلیلر و قصابلر حقدنه مکمل نظاملر واردی :
 قویونلر اکثریا روم ایلیک صاغ قولندن ، فلبه ، اشتیب ، اسکوب ،
 استروجه ، مناستر و عور و نحصارینه قدر روم ایلی شهرلرندن ، استانبولده
 «ات بابتده» مضایقه اولدینی زمان ذوالقدر و دیار بکر طرفلرندن جلیلر
 معرفتیه تدارک اولونوردی . قویون تدارک اولونان محللرک قاضیلری هر
 سنه استانبولده کوندریله جک موسم قویونلریخی دفتر ایدرلر ، هر موسمه
 وظیفه مکلف اولدقلری مقدارده استانبولده قویون تدارک وسوقه دقت
 ایلرلردی . قویونلر جلیلره دفتر موجبنجه تودیع ایدیلیر ، استانبولده
 قویون امینلرینه ده بوسورتله تسلیم اولونوردی . یولده قصابلره و سائره
 قویون صاتمق ممنوعدی . بو صورتله هر شهردن کلن قویونلرک
 موجودی تام اولسنه دقت ایدیلیردی . استانبولده سنوی ایکی یوز بیکن
 زیاده قویون کلیردی . بو قویونلر عائد اولدقلری محللره قویون امینی
 معرفتیه توزیع اولونوردی . استانبولده بولونان یهودی طایفه سنه کونده
 آنجق سکان قویون ویریلیر ، عمارتلره و سربلره دفتر موجبنجه تقسیم
 اولونوردی .

قویونلرک استانبولده جلیلیچون اکثریا مؤکد امرلر یازماسنه لزوم

حاصل اولوردی :

«روم ایلیك صاغ قولنده اولان قاضیلره حکم که

حالیاً محروسه استانبولده ات باینده مضایقه اولغین تحت قضا کوزده اولان جلب طایفه سنک حالیاً ارسال اولنجق موسم قیونلری نئمقدار اولوب و نئمقداری تدارک اولنوب ارسال اولنجق اوزره ایدوکی بلنک لازم اولغین بیوردوم که هر بریکونه بالذات مقید اولوب تحت قضا کوزده اولان جلب طایفه سن کتوروب داخلی اوزرلرینه مقید اولان قیونی دفترموجنبه تدارک اندروب وقتی موسمی ایله هر موسم قیون بیقصور اخراج ایلیوب داخلی انوک کبی مال خدمتده اولنلریکوز برار بایلریکوز وادملریکوز ایله مال خدمتده مأمور اولیانلریکوز بالذات بیوروب بیقصور کتوروب محروسه مزبورده تسلیم آندره سز . شویلاکه بریکوز تحت قضا کوزده اولان جلب طایفه سنه دفتر موجنبه یازیلان قیونلرین بالتام تدارک اندروب سوروب کتوروب تسلیم آیمه سز ویاخود نقصان اوزره کتوروب ویاخود هر قیونی تعیین اولنان موسدن کچ کتوره سز ویاخود بولده قصابلره بیع اندروب تلف آندره سز اصلاً بر فردک عذری قبول اولنوب سده سعادتده اولان جلب دفترنه تطبیق اولنوب نقصان اوزره کتورنلرک منصب لری الماغله قونلیوب انواع عتاب و عقابه مستحق اولق مقرر بلوب اکا کوره مقید اولوب احوال و مساهله دن و کتبه به محابت آتمکدن زیاده احتیاط و اجتناب ایلیوب هر بریکوز تحت قضا کوزده واقع اولان جلیله دفتر موجنبه تعیین اولنان قیونلرین وقتی موسمی ایله تدارک اندروب مال خدمتده اولیانلریکوز لزوم اوزره سوروب بالذات کتوروب و مال میری خدمتده اولنلریکوز ناییلریکوز و برار ادملریکوز ایله کتوروب تسلیم آتمکده دقیقه فوت آیمه سز و هر بریکوز بالفعل تحت قضا کوزده نئمقدار جلب اولوب و اوزرلرینه تقدیر اولنوب حالیاً ارسال اولنجاق نئمقدار قیونلری اولوب تدارک اولنشلردر مفصل یازوب مزبور ایله عرض ایده سز . فی سلح محرم ۹۶۷ .»

«دیار بکر بکر بکینه حکم که

حالیاً محمی استانبولده ات خصوصنده زیاده مضایقه اولغین محمی مزبورده ذخیره سیچون ترکان قیونلرندن قیون کوندرله سن امر ایدوب بیوردوم که سنه سابقه ده کوندردوکلک اوزره ترکان قیونلرندن قیون چیتاروب آدم قوشوب صاحب لری ویاخود وکیللریله محمی مزبورده ارسال ایده سنکه کتوروب بیع ایدوب احبابنه تجارت و محروسه مزبورده خلقنه ست معیشت اولا ویله قوشوب

کوندردوکلک آدملره کرکی کبی تنیه و تأکید ایده سنکه یولده وایزده خلاف
شرع وقانون کسنه بی دخل و تعرض آدرمه لر . فی ۱۱ شوال ۹۶۷ ه .

«استانبول قاضیه حکم که

محروسه مزبورده اولان عمارتله و سرایلره و بریلان قیون هر قنی قصابدن
اولورسه من بعد قیون امینی معرفتی ایله و بریلوب و یهودی طایفه سنه کونده سکان
قیوندن زیاده قیون و برله من اصرا ایدوب بیوردوم که اصرا اوزره عمارتله
وسرایلره و بریلان قیون سنک معرفتک ایله امین تعیین ایلدوکی قصابدن و بریلوب
اولیایده متولیلر و شهر امینی و غیره دخل و تعدی آیمه لر و یهودی طایفه سنه دخی
هر کون سکان قیوندن زیاده قیون و بریلوب اصرا مخالف کسنه یه ایش
آدرمه سن . فی ۹ شوال المکرم ۹۷۳ ه (۱) .

«قیون خدمتده اولان بالی چاوشه حکم که

قرق کلیسا جانبندن قرق بر سوری قیون کچوب اون بر سوری محروسه
استانبوله کلوب اوتوز سوری نابدید اولدوغنی استماع اولمغین بیوردوم که حکم شریفم
واصل اولیجاق کوره سن بونک اصلی ندر بو نجه قیون نجه اولمدر . بو وجهله قیون
نابدید اولق سنوک اهما لکه ویا طمع خامکه حل اولنور . کچن سنه اکیوز بیک
مقداری قیون کلندر . بوییل هنوز قرق بیک قیون داخی کلامشدر . اصلی
نهدر اوکات مقید اولوب تدارک اوزره اولاسن . مکره اهما لک سببی ایله معاتب
اولورسن . اکا کوره بصیرت اوزره اولوب محروسه استانبول ذخیره سیچون
کلان قیوندن محیه آدرنده واقع اولان عمارته بر مقدار قیون ویردو ککدن غیره
خارجدن برفده برقیون و برمیوب محروسه استانبول ذخیره سیچون کلان
بیقصور علی التوالی کوندروب بتندیرمک اردنجه اولاسن و ذکر اولنان سوری
قیونی تتبع ایدوب علی التعجیل یازوب خبرین کوندیره سن . قیون خدمتی تمام
اولنجه مشارالیه سنکله خدمت اوزره اولوب اکیکوز معا کوره سن . فی ۱۳
ربیع الاول ۹۷۳ ه (۲) .

(۱) دیوان هایون مهمه دفتری ، نوسرو ۵ ، ص ۵۰

(۲) دیوان هایون مهمه دفتری ، نوسرو ۵ ، ص ۱۴۵

« فله واشتب واسكوب واستروجه وتكوش وسلانك وسپروز وتیور
حصاری ودرامه ویکچه قره سو وتانار بازاری وسرفچه وفلورنه وکوپریلو
وفنار وچتالجه ویکشهر وقیرجق ومناسر وعورتحصاری قاضیلرینه حکم که

هربریکوز تحت قضاندن محروسه استانبول ذخیره سیچون ارسال اولنان
اغنامدن طقوز یوز یمش بر سنه سنده ارسال اولنان قورجق اغنامی موسندن
باقی قلان یدی بیک بوزاللی اغنام وارسالیه دفترنده مقید اولوب تسلیم اولنمان
اون بیک ایکویز التمش بش اغنام وطقوز یوز یمش سنه سنده ارسال اولنان
قرمان اغنامی موسندن باقی قلان یدی یوز التمش اکی اغنام برلوسندن جمع
وتحصیل اولنوب موسم قیونی ایله ارسال اولنقی ایچون چاوش اوغللرندن قاسم
دفتر ایله ارسال اولمشدر . بیوردوم که واریمقی هربریکوز تحت قضاندن واقع
اولان باقی قیون اگر قورجق قیونی باقی سیدر واکر قرمان قیونی باقی سندندر
هرکیمده بمقدار قیونی باقی قالمش ایله ارسال اولنان دفتر موجنبه برلورندن
بیقصور اخراج وتحصیل اتدروب برفرده برقیونی باقی قومیوب دفتر ایدوب
موسم قیونی ایله ارسال اولنان برادملریکوز ایله ارسال ایله سن . بوبابده
کرکی کیمی مقید اولوب ذکر اولنان بقایانک تحمیل وارسال ایتمکده کمال اقدام
واهتمکز ظهوره کتوره سن . شویلکه اهاالکز سبی ایله ذکر اولنان اغنام
تحصیل اولنوب موسم قیونی ایله ارسال اولنیه معاتب اولورسک وبوبانه ایله
کنه دن اخذ وجلب مال اولنمقدن حذر ایدم سن . اکاکوره مقید اولوب
باب دفتده دقیقه فوت ایتمه سن . فی ۱۸ محرم الحرام ۹۷۱ .

« ذوالقادرلو بکتر بکینه حکم که

استانبول ذخیره سیچون صاحب لرله ایکی بیک سکر یوز قیون کوندروب
دارندکان مالقوچ وایمروچلی وشکری ویروب وپهرام وپیرسلتان نام سپاهیلر
قوشوب کوندردلی دیو دفتر ایدوب بلدرمش سن . مذکورلردن مزبور پهرام
کلایوب باقی بش نفر سپاهی ذکر اولنان قیونلری کتوروب سده سعادتیه
تسلیم اندوکلری اجلدن اجازت ویریلوب کوندردلی . بیوردوم که مذکورلره
اولیابده کنه دخل اتدريمه سن . فی ۷ محرم ۹۷۲ (۱) .

استانبوله قیون کترین جلیلر وظیفه لرینی حسن ایضا ایچون دائما

(۱) کذا ، دفتر ۶ ، ص ۴

مساعدتہ مظہر اولورلردی . اکثریا افلاق و بغدادنن بیله کوکلو جلیبر یازیلردی . بونلره کوکلو جلب ، حکومتک رسمی سجدده اسلمری مقید اولانلرہده یازیلو جلب دیرلردی . جلبلرک حرکاتہ کیسه مانع اولامازدی . جلبلردن بعضلرک وفائی وقوعنده یرلرینہ صورت مخصوصده جلب یازیلردی . استانبولده آریجه بر جلب دفتری بولوندریلیر ، هر قاضیلقدہ موجود جلبلر منتظماً دفترده مقید بولونوردی . جلبلر اکثریا تجارندن وزنکیلردن انتخاب اولنور ، ثروتلری رهن مقامندہ نظر دقتہ آیلیردی . بوصورتہ جلب یازیلانلر تکالیفدن معفو طوتولوردی .

جلبلر عہدہ لرینہ نہ قدر قیون یازلش ایسه هر سہ موسمندہ بوقیونلری استانبولہ سوق ایتمکہ دقت ایدرلردی . هر قاضیلقدہ قیون صاحبی اولانلر قدرت لرینہ کورہ سنوی اخراج ایدہ بیله جکلری قیون مقدارینی بیلدیرلر ، دفتہ بوصورتہ یازیلرلردی . قیون یازمایہ مأمور اولانلر هیچ کیسه بہ قدرتندن فضلہ قیون یازمایہ دقت ایدرلردی . جلبلرک سوقباتہ تجاوز وقوعنده درحال حکملر یازیلردی . بو حکملر بروجه آتی ایدی :

• محروسه استانبولدن افلاق و بغدادہ وارنجہ بول اوزرنده واقع اولان قاضیلرہ حکم کہ

ولایت افلاق و بغدادنن کوکلو جلب طایفہ سی محروسه مزبورہہ قیون کتوررلرکن احکام شریفہ یازیلو جلبہ در کوکلو جلب یازماز دیوسز کہ قاضیلر سز منع ایلر ایش سز . امدی محروسه مزبورہہ کوکلو و یازیلو قیون کتورن جلبلرہ اصلاً و قطعاً بر فرد مانع اوللق جایز دکلدر . محروسه استانبولده ات بایندہ زیادہ مضایقہ اولمغین بیوردوم کہ حکم شریفلہ قیون امینی وصول بولقدہ بو خصوصہ هر بریکوز بالذات مقید اولوب تحت قضا کوزده اگر یازیلو و اگر کوکلو جلب طایفہ سیدر اصلاً منع ایلیوب و قصبہ لر قصابلرینک داخی اللرنده بولنان بجاغہ یرار قورجق وارمان قیونی (۱) ندکلو و رایہ هر برینہ یرارادملر قوشوب سوردوروب محروسه مزبورہہ اولا شدورہ سن . شویله کہ من بعد بومقولہ جلبلرہ مانع اولوب تعدی اولندوغی استماع اولنہ هر تفکرک قضاسندہ

(۱) قرہ مان قیونی

ایه اصلا عذری مقبول اولوب مستحق عتاب اولورسن بلش اولاسن و اوج درت ییلدن برو صغر جلبی داخی کلز اولمش در . اتی داخی کورده سن . اول مقوله صغر جلبلری دخی سوروب بیع اولناجق صفرین کتوروب کماکان محرومه مزبوره ده بیع آندوره سن . اخر ولایتیه صغر ایلتدریه سن . خصوص مزبور محل اهتمامدرا که کورده هر بریکوز بصیرت اوزره اولوب تحت قضا کوزده امر شریفه مخالف ایس اولقدن حذر ایده سن . اگر یازیلودر و اگر یازیلو دکندر قیونلرین محرومه مزبوره به کتوره لر . یولرده و قصابلره صاعیه لر .
فی ۱۱ ذی القعدة ۹۶۷ .

وزیمنه قاضینه حکم که

شمدکیعاده محرومه استانبولک یازیلو قیون جلبلرینک بعض مرده و بعض مفلس و نابید اولغله محرومه مزبوره ده ات خصوصنده مضایقه چکلوب جلب یازله سی مهم و لازم اولوب سنوک استقامتکه اعتماد هایونم اولقین ولایت روم ایندن ساغ قولده واقع اولان جلبی یازمق ایچون سنی تمین ایدوب جلب دفترینک صورتی عینی ایله اخراج اولوب مهرلنوب درگاه معلام چاوشلرندن قدوة الامائل چاوشم عوض زید قدره به تسلیم اولنوب ارسال اولندی . بیوردوم که حکم شریفله وارد قدده قطعا تأخیر و تراخی آئیوب بوخوسه بالذات چاوشله مباشرت ایدوب هر قاضیلغله اولان جلبلری تمام دقتله تفتیش ایدوب کورده سن . مذکور لردن مرده و نابید اولدی دیدکلری کیملردر و نه تاریخده و نه مجله فوت و نابید اولملردر و هم وفاتلرینه و نابید اولدقلرینه کیملر شهادت ایدرلر اسلری و رسملریله یازوب دفتر ایلیه سن و مفلس اولملردر دیدکلری جلبلرک احوالری نه در فی الواقع مفلس اولملریدر نیچه در تمام دقت و اهتمامه تفتیش و تبع ایدوب کورده سن . اگرچه مفلس اولغله دخی جلبلکدن چقماق احتمالی یوقدر اما حقیقتی اوزره تفحص ایدوب یانکده نوجهله ثابت و ظاهر اولورسه باشقه بادقتر دو نوب مفصل و مشروح یازوب قید ایلیه سن . بو خصوصلری مکره دن یته تفحص اندروب کوردورسم کرکدر . شویله که مفلس و متوفی و نابید ادنه یازیلان کنه لرک خلاقی ظاهر اولا شهادت ایدنلری قاچ نفر کنه ایله مجال و یرمیوب سیاست اولنورکه سائرلرینه موجب عبرت و نصیحت واقع اولا . بالجمله افلاس و موتی و غیبت منقطه ایله غیبی ثابت و ظاهر اولان جلبلر قاچ نفر در و ذمترلرینه مختدار قیون مقید ایله انلرک یرینه اولقدار قیونه رباخوردن و سایر متول و مالدار

اولان کتہ لردن اگر حصار از نلریدر ورعیتدن بلا امر تجارہ چقان اجنیلردر
واکر طفانچی و محتب و پرمکور و کتزددر واکر سایر ارباب و طایف و جہاتدر
واکر تجار و اهل کسب و کاردر بالجلہ درکاه معلام قولرندن و سپاہی طایفہ سندن
ماعدای جلب اولغہ مناسب بمقدار کتہ معلوم ایدینورسک کہ متمول و مالدار
اولا نہ قاضیلقدن ونہ کویدن ایہ اسلری و اشتہاربلہ مفصل یازوب دفترایدوب
مجبلاً سدہ سعادت بخشہ عرض ایلیہ سن . نہ اصل کتہ لردن کوریلوب
حقیقت حالرن معلوم اولدقدنصرکہ جلیبکہ مقرر قلوب امر شریفم صادر اولدقدن
صرکہ جلیبک خدمت ایلیہ لرد و ذکر اولنان طایفہ دن مقدم قیون اہل اولنلری
یازہ سن . انلردن صکرہ سایر طایفہ دن یازوب تمین ایلیہ سن . اما بوبابہ زیادہ
اقدام و اہتمام ایدوب صحیح مالدار و متمول اولنلرین قدرت لرنہ کورہ یازہ سن کہ
صکرہ دن ہر بریسی تشکی ایدوب ہم قدرتم یوقدر دیو اطہار بجز آئیوب دخی
تکرار کورلکہ احتیاج ایلیہ سن و بوندن اقدام بعض جلیب مالدار و متمول کتہ لردن
ایکن تکالیفدن معاف اولمیش چون ہر مقدار قیونہ جلب یازلش لردر . قدرت لرنہ
کورہ زیادہ قیونہ تحمللری وارد و زیادہ مالدار و متمول اولوب جزوی قیونہ
قید اولنان جلیب لری صیانت آئیوب و قیون جلیب اولغہ مناسب اولان صغر جلیب لرن
مقدار لرنہ کورہ قیونہ قید ایلیوب جلب احوالن ہر وجہلہ تدارک ایلیہ سن کہ
تمام منتظم اولوب ات باندہ مضایقہ چکلہ و اصلاً ہر کتہ قدرتدن زیادہ
تحمل و تکلیف اولمیش تمام عدالت اوزرہ یازوب اصلاً ہر فردہ میل و صحابت
آئیوب یازدوغک کتہ لردن حقیقت حالن صحتی اوزرہ یازوب اہل غرض سوزبلہ
کتہ ظلم اولقدن زیادہ حذر ایلیہ سن و اقرمان و کلی قاضیلقدن بعض کتہ لردن
قیون اری اولوب سایانلر یابوب جلیبہ قیون بیع اتمک ایچون قیون اورادوب
اول طریق ایلہ جلیب کدن اخراج اولنشلریدی . انلری تمام اہتمام اوزرہ یوقلیوب
امر سابق موجبہ ہر برینہ بمقدار قیون اورتمک تقدیر اولنمش ایہ شرط لرن
رعایت ایدنلرک موجود بولنان قیونلرین یازوب دفتر ایدوب شرط لرن رعایت
آئیانلری کیرو جلب قید ایدوب انلرک احوالندہ مشوش نسنہ قومیب قیون
اورادوب شرط لرن رعایت ایدنی تفریق ایدوب آئیانلری جلیبکہ مقرر قلاسن .
بالجلہ یازدوغک جلب احوالی جلہ سندن سؤال اولنور . شویلہ کہ صکرہ خلافی
ظاہر اولا نتیجہ سی سکا عاید اولور . بکاردن وسو باشیلردن و و بودہ لردن
وسپاہیلردن وغیردن محصلاً ہیچ جلب یازمق امورینہ قارشمیوب کتہ صحابت
آئیہ لرد . مصلحتہ مانع اولوب عوق ایلیہ لرد . انوک کی فرمان شریفہ مغایر
دخل و تدریض ایدنلری ہر کیم ایہ یازوب عرض ایلیہ سنکہ حقندن کتہ و طہراق
قاضیلری جلب یازمق خصوصندہ کرکی کی معاونت و مظاہرت ایلیوب لازم

كلانی امضا ایدوب اهتمامه دقیقه فوت آمیه لر . بوبابده اهالی اولنلری اسملیله یازوب عرض ایلیه سن که بر وجهله حقلرندن کلنه که سایلرینه موجب عبرت اولوب من بعد کتسه فرمان شریفه مفایر ایش آنک احتیالی اولیه وهر قاضیقندن تخمدار مرده و مفلس و غیبت منقطه ایله غایب اولنلردن تخمدار کتسه اخراج ایدرسک اخراج اتدوکلک باشقه دفتر ایدوب مقرر اتدوکلک جلبلری داخی مستقل دفتر ایدوب سابقده دفتر اولندوغنی کی جمله سن قارشدرمیوب بر وجهله تمیز وپاک یازوب دفتر ایدوسککه مراجعت لازم کلدکده نه قاضیلیده وقتی قریه دن ایدوکی بولمقی اسان اولا . فی ۱۳ رمضان ۹۷۲ .

استانبول ایچون تخصیص اولونان قیونلر طوغرو استانبوله سوق ایدیلیر ، ادرنه وسائر محللرده کی قصابلره ساتدرلاملادی . کولکلو قیون کتیرنلر ایله یازیلی جلبلره بوخصوصه اصلا مداخله ایدلمزدی . قصابلر « منم و متول » کیمهلردن و اکثریا موسویلردن انتخاب اولونوردی . استانبوله قصابه احتیاج مس ایتدیکی زمان پادشاهک امری ایله اسملری مصرح کیمهلر قصاب یازیلیرلردی (۱) . قصابلرک سرمایه سی حکومت طرفندن تأمین اولونور ، بمضاً عمارت اوقافندن ویریله جک پاره نك فائضی ایله ، بمضاًده اهالیدن پاره طوپلانارق تسویه ایدیلیردی . ۹۷۳ تاریخنده قصابلره سرمایه اولمق اوزره مسلمانلرک زنکینلرندن اون بیک وغیر مسلملردن ده اون بیک آلتون طوپلانمشدی . موسویلردن اوسنه طوپلانان پاره ، اون بیک فلوریدن عبارتدی . حتی موسویلرک برچوقلری بوباره بی ویردکلرندن طولانی متأثر اولمشلر : « بزندن ده زنکین پک چوق موسویلر واردر ، اولنردن ده آلکتر ! » دییه اخبارانده بولونمشلردی . بوشکایت قبول ایدلش ، قصاب اجرتی اولنرده تشمیل اولونمشدی .

قصابلرک جمعی و سرمایه لرک تدارکی ایچون یازیلان حکملر بوجه آتی ایدی :

(۱) دیوان هایون مهمه دفتری ، نومرو ۲ ص ۶۶۳ .

» استنبول قاضینہ حکم کہ

محرورۃ استنبولہ واقع اولان عمارت عامرم اوقافندن یوزبیک اقچہ وجدم سلطان محمد خان اوقافندن یوزبیک و سلطان بایزید خان عمارتی اوقافندن سکان بیک اقچہ و سلطان سلیم خان عمارتی اوقافندن سکان بیک اقچہ و مرحوم اوغلو محمدک عمارتی اوقافندن سکان بیک اقچہ و اوغلو محمدک والدہ سی مرحومہ نیک عمارتی اوقافندن التمش بیک اقچہ و اسکودارده اولان عمارت اوقافندن التمش بیک اقچہ و علی پاشا اوقافندن اوتوز بیک اقچہ و محمود پاشا اوقافندن دخی اوتوز بیک اقچہ و مراد پاشا اوقافندن اون سکز بیک اقچہ و مصطفی پاشا عمارتی اوقافندن اوتوز بیک اقچہ و داود پاشا اوقافندن دخی اوتوز بیک اقچہ کہ جملہ الی یوز طقان سکز بیک اقچہ اولور متولیردن التوب مرابجہ یہ ویرلوب ربجی محرورۃ مزبورہ قصابلرینہ سرمایہ ایچون قیونامینی معرفتیلہ ویرملک اوزرہ سدۃ سعادتہ متفرقہ لرندن مصطفی یہ تسلیم اولنہ سن امر ایدوب بیوردوم کہ مبلغ مزبوری مشارالیم متولیردن التوب دخی مومی الیہ تسلیم ایلوب سجل محفوظہ قید ایلنہ سنکہ معاملہ یہ وروب ربجن وجہ مشروح اوزرہ قصابلرہ سرمایہ ایچون ویرہ . فی ۲۲ شعبان ۹۷۳ « (۱) .

» استنبول قاضینہ حکم کہ

محرورۃ مزبورہ قصابلرینہ سرمایہ ایچون محرورۃ اولان مسلمانلرک اغنیاسندن اون بیک التون و نصارادن اون بیک جمع اولنہ سن امر ایدوب بیوردوم کہ بوخصوصی اوکات و جملہ حق اوزرہ اکر مسلمانلر دن اکر نصاری دن منعم و متمول اولنلر دن ماللرینہ کورہ تعیین ایدوب دخی اون بیک التون مسلمانلر دن و اون بیک التون نصاری دن جمع ایلوب دخی امر سابق اوزرہ درکاه معلوم متفرقہ لرندن مصطفی یہ تسلیم ایلنہ سن . فی ۲ رمضان المبارک ۹۷۳ « (۲) .

» استنبول قاضینہ حکم کہ

محرورۃ استنبول قصابلرینہ سرمایہ ایچون طوائف مختلفہ دن جمع اولنوب سدۃ سعادتہ متفرقہ لرندن مصطفی یہ تسلیم اولنان مبلغی مذکور معاملہ شرعیہ ایله معاملہ ایدوب ہر مادہ تی معاملہ اتدوکلک استنبول قاضیسی حضورندہ کتوروب

(۱) دیوان ہایون مہمہ دفتری ، نومرو ۵ ، ۴۶۶

(۲) کذا ، ص ۴۷۴

سجل اندروب و كندو دخى دفتريته قيد ايدوب سنه باشى اولدقده استانبول قاضيسى حضورنده محاسبه سن و يروب ريجندن حاصل اولان مبلغى قيون امينته تسليم ايدوب اولدخى قاضى معرفتى ايله محروسه استانبول قصابليه سرمايه ايجون توزيع ايدوب صورت محاسبه نك هر برى سجل محفوظه قيد اولنوب برين دخى مزبور مصطفى سده سعادتمه كتوروب خزينه نامرده محفوظه اولا . بويابده سجل اقچه سى النيه ديو امر ايدوب بيوردوم كه حكم شريفك صورتز سجل محفوظه قيد ايدوب دايماً موجبي ايله عمل ايله سن . فى ۲۲ رمضان ۹۷۳ ، (۱) .

« استانبول قاضينه حكم كه

بوندن اقدم تصابق ايجون يكرى نفر يهوديلردن اون بيك فلورى التماق امرم اولمشيدى . حالا مزبور يهوديلر كلوب بزدن غيرى متمول يهوديلر كه نهايى يوقدر ديو بلدر دكلرى اجلدن محروسه مزبوره ده ساكن يهوديلردن قرابى والمان و سالوى و كروش (۲) جماعتلردن غيرى جماعتلردن دخى جمله اون بيك فلورى التمه سن امر ايدوب بيوردوم كه امرم اوزره ذكر اولنان جماعتلردن غيرى سنك اغنياسندن حالو حاللرينه كوره جمله اون بيك فلورى جمع ايدوب دخى امر سابقم اوزره دركاه معلم متفرقه لرندن مصطفى زيد مجديه تسليم ايله سن . فى ۱ شوال المكرم ۹۷۳ ، (۳) .

استانبول احتياجه الك زياده سكته اورانلر، ولايتلرده بولنان مطره بازلردى . بونلر ازاقي در انبار ايتدكلرى كجى ياغى و صونانى ده محزنلرده حفظ ايدرلردى . حكومت مطره بازلرك بو صورتله مال صاقلامالرينه مانع اولوردى . ياغ مسئله سى ايجون كنده مطره بازلر بو صورتله حركت ايدرلردى . كذا استانبوله كلن ميوه يى بعض تجار كيلر اسكله به ياناشمادن كيدوب آليرلر ، اضنافه ايتدكلرى كجى توزيع ايدرلردى . حكومت بو كجى معاملات شدة مانع اولور ، خلاف قانون حركت ايدنلرك تجزيه لرى ايجون امرلر ويرردى :

(۱) كذا ، ص ۵۲۳

(۲) اسپانيان كلوب دولت عليه به التجا ايدنلر .

(۳) ديوان هايون مهمه دفتري ، ص ۵۵۰

« استانبول قاضینہ حکم کہ

حالیاً سدۂ سعادتہ شویلہ عرض اولندیکہ یاش میوہ ایلہ محروسۂ مزبورہ بہ کلان کیلری بعض کسنہ لر قارشولوب اسکیہ کلدین کتوردکلری یعنی کندولر صانون الوب عدالت وقانون اوزرہ خلقہ وبازارجیلرہ عدالت ایلہ تقسیم وتوزیع اندرملریش . اعدی بیوردوم کہ واردقدہ من بعد یاش یعنی ایلہ محروسۂ مزبورہ بہ کلان کیلری کسنہ یہ قارشولتوب اسکیہ کلوب اسکلہ اوروب دخی کتوردکلری یاش میوہ خلقہ وبازارجیلرہ عدالت وقانون اوزرہ خاندورہ سن وکی ریسلرہ دخی محکم تیبہ وتهدید ایلہ سن کہ اسکلہ بہ کلوب اورن کسنہ ییش ضامیلر . بوخصوصلرہ کرکی کبی مقید اولوب امر شریفہ مغایر یاش میوہ ایلہ کلان کیلری کسنہ قارشولتوب وکیجیلر اسکیہ کلندین کتوردکلری یعنی صاتمق ایستلر ایسہ منع ودفع ایلہ سن . اسلزلر ایسہ ادم قویوب انوک کبی امر شریفہ مغایر یعنی التلرک الدقلری یعنی کرفت ایدوب هان فرمان هابونۂ مغایر وضع ایدنلری یازوب عرض ایده سن وبوحکم شریفی شمدی محفوظ قیدتدروب داخی مضمون : «ونیلہ عامل اولوب خلافتہ جواز کوسترمیہ سن . فی ۱۱ محرم ۹۶۸» .

« کفہ بکنہ وقاضینہ وناظرینہ حکم کہ

حالیاً بعض مطربازلر اندہ مقدم واروب رعایادن یاغ جمع ایدوب در محزن آتمک ایلہ محروسۂ استانبولده یاغ باندہ مضایقہ اولوب بیوردوم کہ وصول بولدقدہ بوپایده هربریکوز بالذات مقید اولوب انوک کبی مطربازلرہ یاغ در محزن اندرمیوب تجارت ایچون وارنلرہ نرخ روزی اوزرہ الدررب داخی کیلرہ تحمیل ایدوب هرکمی بہ یاغ نہ سی ایلہ التدوغن یازوب اللرینہ تمک ویروب معجلاً محروسۂ مزبورہ بہ ارسال ایده سن . خصوص مزبور محل اهتمامدر . اکہ کورہ مقید اولوب وافر ومستوفی یاغ کوندرمک باندہ دقیقه فوت آتیمہ سن . فی ۴ ذی الحجہ ۹۶۷» (۱)

حکومت ارزاق وذخیرہ نک مطربازلر اندہ قالماسنہ مانع اولدینی کبی کرک استانبول جوارنده وکرک مرمرہ ساحلرندہ کی یاغلیرہ ده تقیش ایدر ، هرسنه اوزوملرک بر مقدارینی غیرمسلملر ایچون شراب

یابدیرر ، فصوریحی طورشی وپکمز ایچون استعمال ایدردی . یالکز شراب یاپانلر اولورسه ، مأمورلر واسطه سیله شرابلرینه طوز آتدیرردی . بومثله حقنده اسکدار قاضینه آتیده کی حکم یازلمشدی :

«اسکدار قاضینه حکم که

مکتوب کوندرروب بوندن اقدم حکم شریفم کوندریلوب تحت قضا کده واقع اولان قریه لروک اوزوملرین صیقوب تورشی وپکمز ایله لر دیو امر اولمکدی . حالیا اول امر شریفمه مخالف مال دپه وقرتال وطاریمجه نام قریه خلقی باغلرندن حاصل اولان اوزوملرین تورشی وپکمز ایلیوب صیقوب شیره ایدوب فوجیلره قودوقلرین عرض ایلمش سن . امدی اول امر شریفم کماکان مقرردر . بیوردوم که بالذات اوزولرینه واروب انک کبی ذکر اولنان قریه لرخلقی باغلرینک اوزوملرین صیقوب شیره ایدوب فوجیلره قومشلا ایسه فوجیلرینه طوز قویوب سرکه ایدوب سکره تکرار یوقلیه سن . اگر سرکه اولمش سه حال اوزره قویه سن . اولمانلری دوکه سن . فیابعد امرم اوزره مفایریش ایدرمیه سن . فی ۱۲ ربیع الاول ۹۷۳ (۱) .

* *

استانبولده اردزاق و ذخیره حکومتک تفتیشی آتنده اولدینی کبی اشیا وسائرته ک طرز اعمالنه وصاتیلشینه ده حکومت نظارت ایدردی . مثلاً استانبولده صایلان حصیرلر ایچون بوی وکنیشلک مین ایدی . بوندن اکسک یاپانلر ویافضله فیأله صانانلر جزا کوررلردی . قوماشلرک صافی ایپکدن و ابرشیمدن یاییلملری شرطدی . خالص ایپکدن یایمانلر تجزیه اولونورلردی . حکومت ، اصوله موافق اعمال اولنان قوماشلره میری تمغا اورر ، تمغاسزلری صاندرمازدی . قاشلرک فیأتی طرف میریدن تعیین اولونوردی . بومثله لر حقنده متعدد حکملر یازلمشدی :

«استانبول قاضینه حکم که

حالیا محروسه مزبورده واقع اولان حصیرجیلر اگر طول وعرض در واکر بهاسیدر قدیمدن اولی کلکدوکی اوزره اولیوب وپهاسن دخی زیاده ایدوب مشقیرلر شکوی اتمکین بیوردوم که وصول بولدقده بوخصوص اهل وقوف ومحروسه

(۱) دیوان جاپون مهمه دفتری ، نومرو ۵ ، ص ۱۴۰

مزبورہ مجلسی مباشرتیلہ کوروب قدیمدن هر جنس حصیرك طولی واکر عرضی
 مقداردر و هر جنس نه بهایه ساتلور انوك كچی قدیمدن اولیکلانہ مفایر طول
 و عرضدن نقصان و بهاسندن زیاده وارسه منع و دفع ایدوب قدیمدن هر بری نه
 بهاده ایسه کیرو هر جنسه بهاسن تعیین ایدوب و طول و عرض تقدیر ایدوب
 اکه کوره سحله قید ایدوب من بعد انوك ایله عمل ایدرلر . اکه مخالف اولیکدوکی
 نه مفایر ایدرلری منع ایدوب اولیانلری عرض ایده که حقندن کتله . فی ۷
 شوال ۹۷۳ ۴ (۱).

شمدکی حالده محروسه مزبورده سراسر و شاه نیک و زربافت قماش و قوشاق
 اشلان دزکاهلر جوغالوب ضبط اولتیوب قماشلری نیک قلابدان و ابر شملرین صافی
 آتیوب انواع حبله و خدعه به مباشرت اندکلی اچلدن فرمان هایونله یوقلنوب
 کورلدکده اوجیوز اوزسکز دزکاه یولنوب ذکر اولنان دزکاهلرک صاحبزندن
 برار و متول و اعتماد اولنان استادلردن یوز عدد دزکاه مقرر اولوب باقیلری
 رفع اولنسان امر ایدوب بیوردوم که درکاه ملام چاوشلرندن شجاع زیدقدره
 و اریچاق بو خصوصی اوکات و جهله کمال دقت و اهتمام ایله بالذات یوقلیوب کوره سن .
 ذکر اولنان دزکاهلرک صاحبزندن کراچی و معامله ایله اچقه قوللتور اولیوب
 متول و مالدار اولوب برار اعتماد اولتور استادلردن یوز دزکاهی مقرر ایدوب
 دزکاهلری نه محله و کندولر نه محله ساکنلر ایسه اسلری و رسلری ایله
 یازوب دفتر ایدوب امضالیوب سده سعادتیه کوندره سن . ماعدا مقدار دزکاه
 وار ایسه جمله سن رفع ایدوب و ذکر اولنان قماشک احوالی تمام منظوم و مضبوط
 اولفیچون مقرر اولان دزکاهلرده اشلان التونلی قاشلره میری تمغا و ریلوب تمغاسز
 النوب ساتلیه و اهل و قوف اولان سلحدارلرمدن قدوة الاماتل جرکس حسین
 مبصرلری اولوب یوقلیوب کوره . هر سراسر که اشلنوب تمام اولان نهایت اوتوز
 بش التوندن اشقه اولیه . جمله سن مزبور چاوشه تمغا اندروب تمغاسوز اولانی
 الوب ساتدیمه سن و بعد النظر بو حکم هایونعی سجل محفوظه قید اندروب خلافتنه
 جواز کوستریله . شوبله بلاسز . فی ۱۸ صفر ۹۷۲ ۴ .

بوصورتله استانبولده اعاشه و تجارت انتظام التمه آلمشدی . حکومت
 تجارتی اداره ایدره کذا مملکتک احوال صحیه نه ده اهمیت و بروردی . طاعونلو

یردن کلدکلی تین ایدن تاجر کیلی حقنده قرانته اصولی وضع اولونور ، بوقیل کیلر یکر می بش کون قدر خارجه طوتولادن شهره سوقولمازدی :

محمد بکه حکم که مکتوب کوندروب ساقز جزیره سنه وارن تجار طایفه سی طاعونلو یردن کلدوکوز یکر می بش کون مقداری حبس اولنوب کونده ایکیشر اچه الندوغی واتمسیدر معلوم ایدینوب عرض ایله سن دیو فرمان اولنغین اعیان کفره دن شوال اولندوقده کلان یازرکانلری طاعونلو یردن کلدوکوز دیو حبس ایلک قانون قدیمدر اما اچه بی بزالمازز اوزرلرینه طوران ادملر الور دیو بلدردوکلک اجلدن بیوردوم که مذکورله کرکی کبی تنیه و تأکید ایله سنکه فیما بعد اول بهانه ایله اهل اسلامی حبس اتمه لر . اما بعد ایچرو حصاره قوموب بر یرتمین ایده لر . شوبلکه بعد ایوم کیرو اهل اسلامی حبس ایده لر عذرلری مقبول اولنر . فی ۷ رمضان ۹۷۳ « (۱)

استانبولك احوال صحیسنه رعایت اولوندینی کبی بنالرك طرز انشاسی و حتی کره میدلرك ابعادی بیله نظام آتته آتمشدی . سورله اویایدیرمازدی . یایلان اولریقدیریلیر ، شهرک انتظامنه ، اهالیك رفاهنه دقت ایدیلردی . حکومت قایق اجر تلرینی بیله تعیین ایتمشدی . برقایق اون ایکی کیشیدن فضلہ آلامازدی . استانبولدن اسکداره کیمک ایچون ایکی کیشی بر آچه ویردی . بومثله لر حقنده مختلف حکملر یازلمشدی :

دتكفور طانغی قاضیننه حکم که

تحت قضا که تابع هور نام قریه وغیری محله قدیمدن کرمد اشلوب محروسه استانبوله کتوریلوب بیع اولنوب کلوب حالاً ذکر اولنان کرمد اولیکلدوکی اوزره اشلمیوب کوچک قالب ایله اشلوب اوکات بشورمیوب کرمد امرنده حمله و خدعه دن خالی اولدوقلری اجلدن قدیمدن اشلوب کلان کرمدک قالبی محروسه استانبول محسبندنه محفوظ اولنغین نمونه ایچون التوب سکا کوندردی . بیوردوم که درگاه معلم چارشلری اوغللرندن محمد واردوقده بوبابده بالنات مقید اولوب

(۱) دیوان هایون مهمه دفتری ، نومرو ۲۵ ، ص ۴۹۲

ذکر اولنان محلہ وسایر کرمہ اشنان واقعہ ادملر کوندروب کرمہ اشلیانلرہ محکم تنبیہ و تأکید ایدوب من بعد کوندریلان نمونہ اوزرہ کسدروب قدیمدن استعمال اولنوکلاں عمالو قالبہ مخالف کتبیہ نقصان اوزرہ کدرمیہ سن و بشورمہ سنہ دخی تمام مفید اولوب اوکات بشوردوب حیلہ و خدعہ اندرمیہ سن . شویله بعدالیوم کوندریلان قالبہ مخالف کرمہ اشلوب کوندریله ویا اوکات بشمیوب چیک کلاطشر چیقارعیوب بیع اندرلز . کتورنلر معاتب اولور . سنداخی مشول اولورسن . اکاکورہ امرمہ مخالف واولیکلانہ مقایر بر فردہ ایش اندرمیہ سن . فی ۲۷ ذی الحجہ ۹۷۲ « (۱)

«اسکودار قاضینہ حکم کہ

حالا اسکوداردن محروسہ استانبولہ اشلیان قایقلا مرور ایدن ناسک ایچہ لرنہ طعماً اون اکثر آمدن زیادہ تحمیل ایدوب روزکار مخالف اولدقده امواج دریایہ متحمل اولیوب نیچہ کتہ لروک ہلاکتہ سبب اولور دیو عرض اولنغین معبر مزبورک قایقلا امر شریفملہ یوقلنوب کورلدکدہ قرق قایق مقرر قلنوب بیوردوم کہ حکم شریفملہ درگاہ معلام یکیچریلرندن ذکر اولنان قایقلا یساجی داود واربخاق مقرر اولان قایقلا روک صاحبین احضار ایدوب بواصر ہایونمی کرکی کبی تنبیہ و اعلان ایدوب من بعد قایقلا رنہ ادم المالو اولدقلا رندہ مابینلرندہ نوبت رعایت ایدوب اگر اوتہ بقادن واکر محروسہ استانبولدن در تحمیلن زیادہ کتہ بی الدرمیوب و قایقلا رنہ الدقلا رنہ آمدن دخی امر سابقم اوزرہ ایکی ادمہ بر ایچہ الدروب فرمان شریفملہ مخالف کتہ یہ ایش اندرمیہ سن . بعدالتنبیہ اسلیانلری تأدیب ایدوب حبس ایلیوب عرض ایلیہ سن . صکرہ انلر حقندہ امرمہ نوجہلہ اولورسہ موجبی ایلہ عمل ایلیہ سن . بعدالنظر بو حکم ہایونمی الندہ ابقا ایدوب خلاف ایش اصلا اندرمیہ سن . فی ۱۰ جاذی الاول ۹۷۲ .

استانبولک بوصورتلہ امور ادارہ و صحیہ سنہ نظارت ایدن، بالخاصہ استانبول قاضیسی ایدی . خلقک امور اعاشہ سنہ تنظیم ایدن حکومت رفقاہ وسعداتی دہ دوشونور ، شہرک ضابطہ اخلاقہ وامینتی دہ نظراعتبارہ آ لیردی .

بروک آتہ . ۷ کانون اول ۳۳۲

احمد رفیق

(۱) دیوان ہایون مہمہ دفتری ، نومرو ، ص ۶۶۵